

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՔԱՐՏԵԶ

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐԻ ԲՆԱԳԱՎԱՌԻ ԻՆՏԵԳՐՄԱՆ

I. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. Եվրոպական հետազոտական տարածքում (այսուհետ՝ ԵՀՏ) Հայաստանի Հանրապետության հետազոտությունների և մշակումների (այսուհետ՝ ՀևՄ) բնագավառի ինտեգրման ճանապարհային քարտեզը (այսուհետ՝ ԵՀՏ-ՀՀ ճանապարհային քարտեզ) ԵՀՏ գերակայությունների շրջանակներում ազգային գիտահետազոտական համակարգի հիմնական նպատակների, դրանց ձեռքբերմանն ուղղված միջոցառումների և այդ միջոցառումների ներդրման արդյունավետության գնահատման առանցքային ցուցանիշների ամբողջություն է:

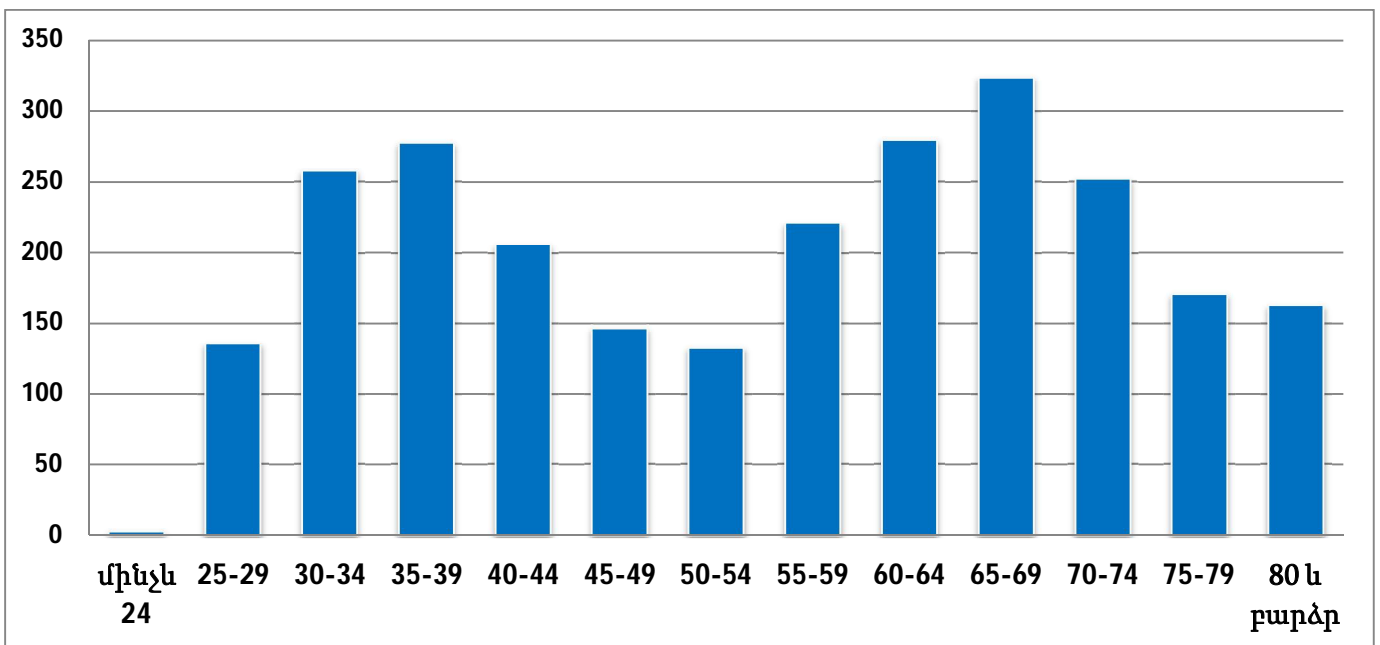
2. ԵՀՏ-ՀՀ ճանապարհային քարտեզը մշակվել է՝ հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 2017 թվականի օգոստոսի 17-ի նիստի N 35 արձանագրային որոշմամբ հավանության արժանացած «Հայաստանի Հանրապետության գիտության ոլորտի զարգացման 2017-2020 թվականների ռազմավարական ծրագիրը», 2015 թվականին Արևելյան գործընկերության ԻնկոՆետ և Եվրոպական Միության 7-րդ շրջանակային ծրագրի շրջանակներում ստեղծված միջազգային փորձագիտական խմբի կողմից հրապարակված Հայաստանի գիտության և տեխնոլոգիաների ոլորտի համապարփակ գնահատման մասին զեկույցը, 2009 թվականին մեկնարկած Արևելյան գործընկերության (այսուհետ՝ ԱԷԳ) համատեղ քաղաքականության նախաձեռնության շրջանակներում պատրաստված «20 թիրախային արդյունք մինչև 2020 թվականը» մոնիթորինգային փաստաթուղթը, ինչպես նաև ԵՄ «Հորիզոն-2020» ծրագրի քաղաքականության աջակցության գործիքակազմի շրջանակներում ՀՀ զեկույցի միջանկյալ եզրակացությունները:

II. ՀՀ ՀևՄ ԲՆԱԳԱՎԱՌԻ ԱՌԿԱ ՎԻՃԱԿԸ ԵՎ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

3. Ներկայումս ՀՀ ՀևՄ բնագավառի պետական ծրագրերը և թեմաները կատարվում են

ընդհանուր թվով 77 գիտական կազմակերպություններում և բուհերում, որոնցից 34-ը ներկայացնում են ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիան, 21-ը՝ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը (այդ թվում՝ 12 համալսարան), 6-ը՝ ՀՀ առողջապահության նախարարությունը, 3-ը՝ ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը, 2-ը՝ Երևանի քաղաքապետարանը, 1-ական՝ ՀՀ էկոնոմիկայի, պաշտպանության, արտակարգ իրավիճակների նախարարությունները, ՀՀ վարչապետի աշխատակազմը և 7-ը՝ մասնավոր հատվածը:

4. 2018 թվականի դեկտեմբերի դրությամբ պետական ծրագրերում և թեմաներում ընդգրկված են 6056 աշխատողներ, որոնցից 3950-ը գիտաշխատողներ են, 2572-ը ունեն գիտական աստիճան, որոնցից 34.5%-ի տարիքը 65 և բարձր է (տես, Գծապատկեր 1): Գիտության ոլորտում ներգրավված աշխատողների 50.8%-ը, գիտաշխատողների 49.5%-ը, իսկ գիտական աստիճան ունեցողների 39.5%-ը կանայք են: Ներկայումս, պետական բյուջեի ֆինանսավորման մեջ ընդգրկված գիտական կազմակերպությունների տնօրենների և բուհերի ղեկավարների 15.6%-ը ու դրանց գիտական միավորների ղեկավարների 30.6%-ը նույնպես կանայք են:

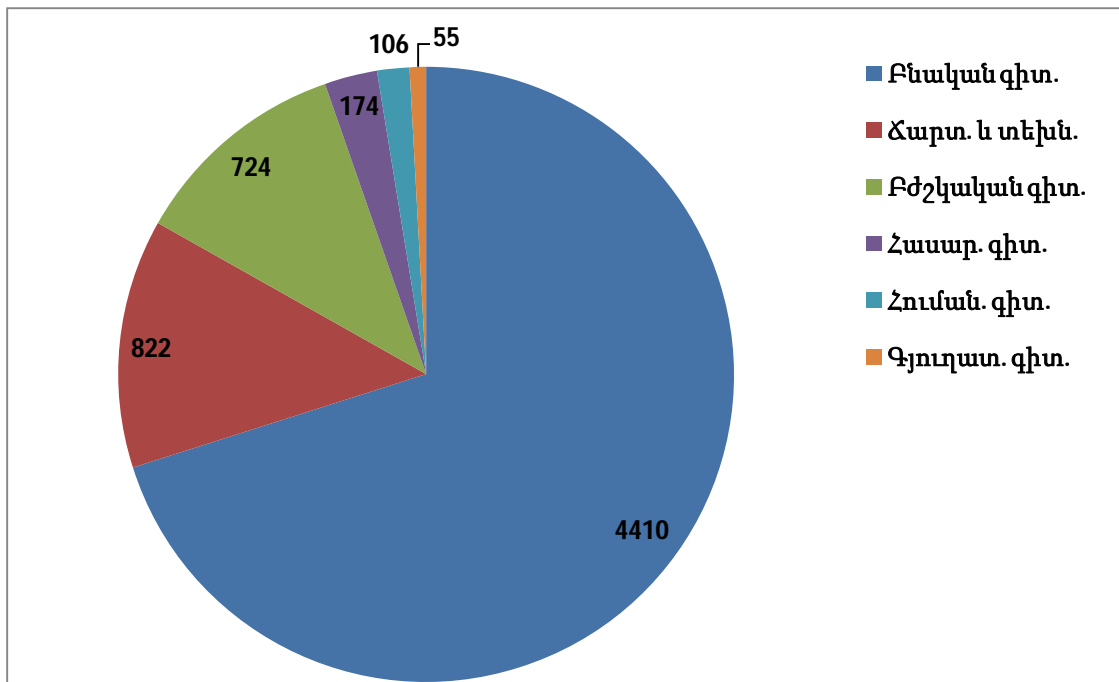

Գծապատկեր 1: 2018 թվականի դեկտեմբերի դրությամբ գիտական պետական ծրագրերում և թեմաներում ընդգրկված գիտական աստիճան ունեցողների տարիքային բաշխումը:

5. Գիտության պետական ֆինանսավորման ծավալները վերջին տարիներին եղել է 14-15 մլրդ ՀՀ դրամ, ինչը կազմում է ՀՆԱ-ի 0.25%-0.28%-ը: Այդ ֆինանսավորման շուրջ 70%-ը հատկացվում է գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության բազային

ֆինանսավորման ծրագրերին, մոտ 13%-ը՝ նպատակային ծրագրերին, 11%-ը՝ պայմանագրային (թեմատիկ) դրամաշնորհներին և մոտ 6%-ը հատկացվում է պետական ծրագրերում և թեմաներում ընդգրկված գիտական աստիճան ունեցողներին հավելավճարի տրամադրման համար:

6. 2014-2018 թվականների ընթացքում Հայաստանի Հանրապետության կողմից միջազգային առաջատար Վեբ օֆ Սայնս («Web of Science») գիտատեղեկատվական շտեմարանում ընդգրկված գիտական հանդեսներում հրապարակվել է ընդհանուրը 5397 հոդված, որից 4410-ը՝ բնական գիտությունների (ֆիզիկա և աստղաֆիզիկա՝ 2920, մնացածը՝ այլ մասնագիտություններ), 822-ը՝ ճարտարագիտության և տեխնոլոգիաների (այդ թվում՝ գիտափորձերի նկարագրություններ), 724-ը՝ բժշկագիտության, 174-ը՝ հասարակական, 106-ը՝ հումանիտար և 55-ը՝ գյուղատնտեսական գիտությունների բնագավառներում՝ ըստ Վեբ օֆ Սայնս («Web of Science»)-ի ԻնՍայտես («InCites») շտեմարանի տվյալների (տես, Գծապատկեր 2): Պետք է նշել, որ որոշ դեպքերում, միևնույն հոդվածը կարող է հաշվառվել տարբեր բնագավառներում («Subject»), եթե այն պարունակում է տարբեր մասնագիտություններին համապատասխանող հետազոտությունների տարրեր: ՀՀ գիտական հրապարակումների 55-60%-ը կատարվել է միջազգային համագործակցության շրջանակներում, այսինքն այդ աշխատանքների հեղինակների մեջ առկա է առնվազն մեկ օտարերկրյա գիտնական:

Գծապատկեր 2: Վեբ օֆ Սայնս («Web of Science») շտեմարանում ընդգրկված ամսագրերում ՀՀ գիտական հրապարակումները՝ ըստ գիտության բնագավառների (2014-2018 թվականներ):

7. ՀՀ ՀևՄ բնագավառի հիմնական խնդիրներն են՝

- 1) պետական ֆինանսավորման անբավարար մակարդակը և դրա մեջ տնտեսության մասնավոր հատվածի մասնակցության ցածր մակարդակը,
- 2) գիտաշխատողների բարձր տարիքային կազմը և շարունակվող «ուղեղների արտահոսքը», գիտական կադրերի պատրաստման համակարգի ոչ բավարար արդյունավետությունը,
- 3) գիտական ենթակառուցվածքների ճնշող մեծամասնության անհամապատասխանությունը արդի չափանիշներին,
- 4) կիրառական հետազոտությունների ցածր մասնաբաժինն ընդհանուրի մեջ,
- 5) գիտություն-արտադրություն թույլ կապերը, տնտեսության կողմից պատվիրվող հետազոտությունների անբավարար թվաքանակը,
- 6) կրթության, գիտության, տեխնոլոգիաների և ինովացիայի սիներգետիկ համակարգի բացակայությունը,
- 7) գիտության հասարակական վարկանիշի ցածր մակարդակը:

III. ԵՎՏ ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ՀՀ ՀևՄ ԲՆԱԳԱՎԱՌԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

8. ԵՎՏ գերակայություններն են (տե՛ս https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/era_en).

- 1) արդյունավետ ազգային հետազոտական համակարգ,
- 2) միջազգային օպտիմալ համագործակցություն և մրցակցություն (համընդհանուր մարտահրավերների համատեղ լուծումներ և արդյունավետ ներդրում գիտական ենթակառուցվածքների մեջ),
- 3) բաց աշխատաշուկա հետազոտողների համար,
- 4) գենդերային հավասարություն գիտահետազոտական գործունեության բնագավառում,
- 5) գիտելիքի օպտիմալ շրջանառություն, մատչելիություն և փոխանցում,
- 6) միջազգային համագործակցություն:

9. ԵՎՏ գերակայությունների շրջանակներում ՀՀ գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության բնագավառի հիմնական նպատակները, դրանց ձեռքբերման ուղղությամբ իրականացվելիք միջոցառումները և այդ միջոցառումների ներդրման արդյունավետության գնահատման առանցքային ցուցանիշները հետևյալներն են՝

ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ 1: ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

<p>Նպատակ 1.</p>	<p>Գիտական կազմակերպությունների և բուհերի գիտահետազոտական գործունեության պետական ֆինանսավորման արդյունավետության բարձրացում, կատարողականի վրա հիմնված ֆինանսավորման մոդելի ներդրում:</p>
<p>Միջոցառումներ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտական կազմակերպությունների և բուհերի գիտական գործունեության արդյունավետության գնահատում: 2. Գիտական կազմակերպությունների և բուհերի գիտական ստորաբաժանումների տարակարգում ըստ գիտական գործունեության արդյունավետության: 3. Գիտական կազմակերպությունների և բուհերի գիտական գործունեության պետական ֆինանսավորման ծավալների համապատասխանեցում դրանց գիտական գործունեության արդյունավետությանը:
<p>Գնահատման ցուցանիշներ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտական կազմակերպությունների և բուհերի գիտական գործունեության արդյունավետության գնահատման մեխանիզմների առկայություն ըստ՝ <ol style="list-style-type: none"> 1) Գիտական պարբերականներում ունեցած հրապարակումների գիտաչափական գնահատականի, 2) կադրային ներուժի, 3) գիտական ենթակառուցվածքների, 4) միջազգային գիտակրթական տարածքում ինտեգրման, 5) հանրապետական գիտակրթական տարածքում ինտեգրման, 6) գիտական արդյունքի առևտրայնացման, 7) ֆինանսական արդյունավետության: 2. Գիտական կազմակերպությունների և բուհերի գիտական ստորաբաժանումների տարակարգերի առկայություն (4 տարակարգ՝ 1-ին տարակարգի դեպքում գործունեությունն իրականացվում է գիտության արդի չափանիշներին համապատասխան կամ մոտ է դրանց, իսկ 4-րդի դեպքում՝ գործունեությունն իրականացվում է ցածր արդյունավետությամբ և բացակայում է զարգացման որևէ հեռանկար): 3. Գիտական կազմակերպությունների և բուհերի գիտական գործունեության պետական ֆինանսավորման մեխանիզմների առկայություն՝ ըստ տարակարգի:
<p>Նպատակ 2.</p>	<p>Գիտություն-կրթություն կապի ամրապնդում:</p>
<p>Միջոցառումներ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտական կամ գիտակրթական գերազանցության կենտրոնների ստեղծում, այդ թվում միջազգային կամ օտարերկրյա կազմակերպությունների հետ համատեղ: 2. Գիտահետազոտական կազմակերպությունների և բուհերի միջև գիտակրթական կլաստերների ձևավորում: 3. Գիտակրթական կլաստերներում մագիստրատուրայի ուսանողների, ասպիրանտների, պրոֆեսորադասախոսական կազմի և գիտաշխատողների շարժունության մեխանիզմների ներդրում:
<p>Գնահատման ցուցանիշներ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Համատեղ գիտական կամ գիտակրթական կենտրոնների կամ ստորաբաժանումների, միջազգային կազմակերպությունների մասնաճյուղերի, տարածաշրջանային հանգույցների քանակ: 2. Գիտակրթական կլաստերների առկայություն: 3. Մագիստրատուրայի ուսանողների, ասպիրանտների,

	պրոֆեսորադասախոսական կազմի և գիտաշխատողների ներքին շարժունության մեխանիզմներ:
Նպատակ 3.	Գիտություն-տնտեսություն կապի ամրապնդում, պահանջարկի վրա հիմնված հետազոտությունների մեխանիզմների ներդրում:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտության բնագավառում հանրային-մասնավոր համագործակցության խթանման մեխանիզմների ներդրում: 2. Կիրառական բնույթի, այդ թվում՝ տնտեսության մեջ օգտագործվող գիտելիքների ձեռքբերմանն ուղղված ծրագրերի իրականացում՝ մասնավոր հատվածի հետ համաֆինանսավորման սկզբունքով: 3. Պահանջարկով պայմանավորված հետազոտական ծրագրերի իրականացման մեխանիզմների առկայություն: 4. Հայաստանի Հանրապետության համար «խելացի մասնագիտացման» ռազմավարության մշակում ԵՄ համապատասխան կառույցների խորհրդատվական աջակցությամբ:
Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտական գործունեության իրականացման համար հարկային և մաքսային արտոնությունների տրամադրման մեխանիզմներ: 2. Տնտեսության մասնավոր հատվածի հետ համաֆինանսավորման ծրագրեր: 3. Տնտեսության կարիքների ուսումնասիրության և պատվերների ձևավորման մեխանիզմներ, տնտեսության պահանջներից բխող հետազոտությունների իրականացնող կազմակերպությունների ցանցերի ձևավորում: 4. Պահանջարկով պայմանավորված հետազոտական ծրագրերի իրականացման պետական խրախուսման մեխանիզմների մշակում: 5. ՀՀ համար «խելացի մասնագիտացման» ռազմավարության և ներդրում ժամանակային քարտեզի առկայություն՝ ԵՄ համապատասխան կառույցների ֆինանսական աջակցությամբ:
Նպատակ 4.	Գիտական գործունեության բնագավառի ֆինանսական ծավալների ավելացում:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտության ֆինանսավորման ծավալների ավելացում և ֆինանսավորման աղբյուրների դիվերսիֆիկացիայի ապահովում: 2. Գիտության պետական ֆինանսավորման մեջ մրցութային ֆինանսավորման ձևի մասնաբաժնի ավելացում: 3. ԵՄ «Հորիզոն-2020» և վերջինիս հաջորդող շրջանակային ծրագրերի մասնակցության արդյունավետության բարձրացման աջակցություն: 4. Գիտաշխատողների աշխատանքային և սոցիալ-տնտեսական պայմանների բարելավում:
Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ՀևՄ բնագավառի ընդհանուր ֆինանսավորման մասնաբաժին ՀՆԱ-ի մեջ: 2. Տնտեսության մասնավոր հատվածի կողմից ՀևՄ բնագավառի ֆինանսավորման մասնաբաժին ՀՆԱ-ի մեջ: 3. Գիտության պետական ֆինանսավորման մեջ ինստիտուցիոնալ և մրցութային ֆինանսավորման ձևերի հարաբերակցության 60%:40% մակարդակի ձեռքբերում: Գիտական գործունեության մեջ ներգրավված տարբեր տարիքային խմբերի համար մրցութային ծրագրերի հավասար հասանելիության ապահովում: 4. ԵՄ «Հորիզոն-2020» ծրագրի մասնակցության աջակցության մեխանիզմների առկայություն: 5. Գիտական աշխատողի աշխատանքային կարիերայի աճի հստակ մեխանիզմների առկայություն, այդ թվում՝ ասպիրանտ, հետդոկտորանտ,

	<p>գիտական աշխատող տարակարգերով շղթայի ներգրավումով:</p> <p>6. Գիտական աշխատողի աշխատանքային կարիերայի տարբեր աստիճաններին համապատասխանող ֆինանսական ապահովվածության առկայություն:</p>
--	--

ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ 2. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕՊՏԻՄԱԼ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Նպատակ 1.	Մասնակցություն համընդհանուր մարտահրավերների համատեղ լուծումներին:
------------------	--

Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտական հետազոտությունների ոլորտի ազգային ռազմավարությունների և առաջնահերթությունների համապատասխանեցում ԵՄ Համատեղ ծրագրավորման նախաձեռնությունների և ռազմավարությունների հետ: 2. Համատեղ ծրագրավորման որոշակի նախաձեռնություններին Հայաստանի Հանրապետության մասնակցության որոշման կանխատեսումային ուսումնասիրությունների իրականացում:
---------------	--

Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտության պետական ֆինանսավորման ծավալների մեջ ԵՄ և ԱԳ երկրների հետ երկկողմ և բազմակողմ ծրագրերի իրականացման հատկացումների մասնաբաժին: 2. ՀՀ մասնակցությամբ Համատեղ ծրագրավորման նախաձեռնությունների քանակ:
-----------------------	--

Նպատակ 2.	Ժամանակակից գիտական ենթակառուցվածքների և էլեկտրոնային ենթակառուցվածքների զարգացման ռազմավարության մշակում:
------------------	---

Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ազգային գիտական ենթակառուցվածքների արդի վիճակի գնահատում և զարգացման ճանապարհային քարտեզի մշակում: 2. Ազգային գիտական ենթակառուցվածքների և էլեկտրոնային ենթակառուցվածքների արդիականացում, ենթակառուցվածքների արդիականացման և(կամ) համատեղ օգտագործման կենտրոնների ենթակառուցվածքների ստեղծման մրցույթների իրականացում, ազգային գիտական ենթակառուցվածքների օգտագործման մատչելիության ապահովում հետազոտողների համար: 3. ԵՄ և ԱԳ երկրների հետազոտողների համար ազգային գիտական ենթակառուցվածքների և էլեկտրոնային ենթակառուցվածքների մատչելիության մեխանիզմների մշակում և ներդրում: 4. Եվրոպական գիտական ենթակառուցվածքների և էլեկտրոնային ենթակառուցվածքների քարտեզում հայաստանյան ենթակառուցվածքների ընդգրկման մեխանիզմների մշակում և ներդրում:
---------------	--

Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ազգային գիտական ենթակառուցվածքների զարգացման ճանապարհային քարտեզի առկայություն: 2. Գիտական ենթակառուցվածքների արդիականացման մրցույթներով ձեռքբերված խոշորամասշտաբ սարքավորումների քանակ: 3. Մինչև 2023 թվականը Համատեղ օգտագործման գիտական ենթակառուցվածքների քանակ՝ 7 միջգիտակարգային կենտրոն: 4. ԵՄ և ԱԳ երկրների հետազոտողների համար մատչելի ազգային գիտական ենթակառուցվածքների քանակ: 5. Եվրոպական գիտական ենթակառուցվածքների և էլեկտրոնային ենթակառուցվածքների շարքում հայաստանյան ենթակառուցվածքների քանակ:
-----------------------	--

ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ 3: ԲԱՑ ԱՇԽԱՏԱՇՈՒԿԱ ՀԵՏԱԶՈՏՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Նպատակ 1.	Գիտության ոլորտ երիտասարդ կադրերի ներգրավման ծրագրի իրականացում:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտության ոլորտ երիտասարդ կադրերի ներգրավման կազմակերպչական և կառուցվածքային պայմանների ստեղծում: 2. Ասպիրանտների ճանաչում որպես մասնագիտորեն գիտական հետազոտություններ իրականացնող անձ: 3. Հետդոկտորանտուրայի ինստիտուտի ներդրում՝ գիտական աստիճանը ստանալուց հետո 5 տարվա ընթացքում հետդոկտորանտի կազավիճակի տրամադրում՝ երկու տարի ժամկետով և մեկ տարով երկարաձգելու հնարավորությամբ: 4. Բարձր արդյունավետությամբ աշխատող գիտական աշխատողների անհատական խրախուսման ծրագրերի իրականացում: 5. Տարբեր տարիքային խմբերի գիտաաշխատողների համար դրամաշնորհային մրցույթների կազմակերպում՝ հիմնական հետազոտողի հետևյալ սահմանափակումների դեպքում՝ ըստ գիտական գործունեության արդյունավետության և գիտական աստիճան ստանալուց 2-7, 7-12 տարի հետո, ինչպես նաև վերջին 10 տարիների գիտական գործունեության արդյունավետության հիման վրա:
Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտության ոլորտ երիտասարդ կադրերի ներգրավման ծրագիր: 2. Ասպիրանտների կրթաթոշակի բարձրացում, աշխատանքային պայմանների բարելավում: 3. Հետդոկտորանտի տարակարգի ներմուծում գիտական աշխատողների տարակարգերի մեջ: 4. Բարձր արդյունավետությամբ աշխատող գիտաաշխատողների անհատական խրախուսման ծրագրերի առկայություն: 5. Տարբեր տարիքային խմբերի գիտական աշխատողների համար մրցույթային դրամաշնորհային հետազոտական ծրագրերի քանակ:
Նպատակ 2.	Օտարերկրյա մասնագետների ներգրավում, հայաստանյան գիտնականների շարժունության ապահովում:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Դրամաշնորհային մրցույթային ծրագրերին օտարերկրյա մասնագետների մասնակցության ապահովում: 2. Օտարերկրյա գիտական և(կամ) գիտակրթական կադրերի վերաինտեգրման ծրագրերի մշակում և իրականացում: 3. Գիտաաշխատողների և պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներքին (ներպետական) շարժունության ծրագրի մշակում և իրականացում: 4. Գիտական աշխատողների կենսաթոշակային պայմանների բարելավման մեխանիզմների մշակում և ներդրում:
Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Դրամաշնորհային մրցույթային ծրագրեր իրականացնող հետազոտական խմբերում օտարերկրյա մասնագետների թվաքանակ: 2. Վերաինտեգրման դրամաշնորհային ծրագրերի քանակ: 3. Ներպետական շարժունության մեխանիզմների առկայություն՝ գիտակրթական կլաստերների շրջանակներում: 4. Գիտական աստիճան ունեցող աշխատողներին կենսաթոշակին լրացուցիչ դրամական վճարի ավելացում՝ գիտական աշխատողի աշխատանքային անհրաժեշտ ստաժի առկայության դեպքում:

ՆՊԱՏԱԿ 3.	ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՂԻ ՊԱՇՏՈՆԻ ԶԲԱՂԵՑՄԱՆ ԲԱՑ, ԹԱՓԱՆՑԻԿ, ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ՎՐԱ ՀԻՄՆՎԱԾ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄ:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտական աշխատողի աշխատանքային կարիերայի մոդելի մշակում և ներդրում: 2. Գիտական և պրոֆեսորադասախոսական կազմի կարիերայի զարգացման կատարողականի վրա հիմնված գնահատման համակարգի ներդրում՝ հաշվի առնելով շարժունության բոլոր ձևերը: 3. Պրոֆեսորադասախոսական կազմի գիտական գործունեությամբ զբաղվելու և գիտական աշխատողների դասախոսական գործունեությամբ զբաղվելու ֆինանսավորման մոդելի ներդրում՝ հաշվի առնելով ներպետական շարժունությունը բուհերի և գիտական կազմակերպությունների միջև:
Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտական աշխատողի աշխատանքային կարիերայի մոդելի առկայություն՝ սահմանելով կարիերայի աճի՝ ասպիրանտ, հետդոկտորանտ և տարբեր տարակարգերի գիտական աշխատողի կարիերայի փուլերը՝ սահմանափակելով վարչական պաշտոնների զբաղեցման ժամկետները, խրախուսելով աշխատանքային շարժունությունը և երիտասարդ գիտաշխատողների համար ստեղծելով մոտիվացիա հետազոտողի աշխատանքային կարիերան ընտրելու հարցում: 2. Գիտական և պրոֆեսորադասախոսական կազմի գործունեության կատարողականի վրա հիմնված գնահատման մեխանիզմների առկայություն: 3. Պրոֆեսորադասախոսական կազմի գիտական գործունեությամբ զբաղվելու և գիտական աշխատողների դասախոսական գործունեությամբ զբաղվելու ֆինասավորման մեխանիզմի առկայություն:
ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ 4: ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՀԱՎԱՍԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳԻՏԱԿԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ:	
Նպատակ 1.	Գիտության ոլորտում գերդերային անհավասարության նվազեցում:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Բնական գիտությունների և ճարտարագիտության բնագավառներում կանանց թվաքանակի ավելացում՝ ընդհանուր գիտական աստիճան ունեցող գիտաշխատողների մեջ: 2. Պետական գիտական ծրագրերում և թեմաներում ընդգրկված գիտական աստիճան ունեցող գիտաշխատողների մեջ կանանց թվաքանակի ավելացում:
Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կանանց մասնաբաժինը բնական գիտությունների և ճարտարագիտության բնագավառների գիտական աստիճան ունեցող գիտաշխատողների ընդհանուր թվաքանակի մեջ: 2. Կանանց մասնաբաժինը պետական գիտական ծրագրերում և թեմաներում ընդգրկված գիտական աստիճան ունեցող գիտաշխատողների ընդհանուր թվաքանակի մեջ:
Նպատակ 2.	Գիտության ոլորտում որոշումների կայացման լիազորություններ ապահովող պաշտոններում կանանց թվաքանակի ավելացում:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Գիտական կազմակերպությունների և բուհերի դրանց գիտական ստորաբաժանումների/միավորների կառավարման մեջ կանանց թվաքանակի ավելացում:

Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> Կանանց մասնաբաժինը գիտական կազմակերպությունների և բուհերի ու դրանց գիտական ստորաբաժանումների կամ այլ միավորների ղեկավարների մեջ: Կանանց մասնաբաժինը դրամաշնորհային մրցութային ծրագրեր իրականացնող գիտահետազոտական խմբերի ղեկավարների մեջ:
ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ 5: ԳԻՏԵԼԻՔԻ ՕՊՏԻՄԱԼ ՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹՅՈՒՆ, ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄ:	
Նպատակ 1.	Գիտական հրապարակումների և տվյալների բաց մատչելիության խթանում:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> Գիտական արդյունքների բաց հասանելիություն ապահովման էլեկտրոնային ենթակառուցվածքների ձևավորում: ՀՀ գիտական ամսագրերը բաց մատչելիության ամսագրերի վերափոխելու խթանման մեխանիզմների մշակում և ներդրում: Գիտական, տեխնոլոգիական և նորարարական գործունեության տեղեկատվական-վերլուծական աջակցության ներպետական համակարգի ձևավորում: Բաց մատչելիության ամսագրերում հրապարակումների խրախուսման մեխանիզմների մշակում և ներդրում: Բաց գիտության եվրոպական ամպի («European Open Science Cloud») ձևավորման մասնակցություն:
Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> ՀՀ գիտական կազմակերպությունների և բուհերի գիտական արդյունքների բաց մատչելիության պահոցների մասնաբաժինն ընդհանուրի մեջ: ՀՀ գիտական ամսագրերի մեջ բաց մատչելիության ամսագրերի մասնաբաժինն ընդհանուրի մեջ: Գիտատեխնոլոգիական և նորարարական տեղեկատվական-վերլուծական աջակցության համակարգում ընդգրկված գիտական կազմակերպությունների և բուհերի քանակ: Բաց մատչելիության ամսագրերում հրապարակումների մասնաբաժինն ընդհանուր հրապարակումների մեջ: Բաց գիտության և Բաց նորարարությունների օրակարգի («Open Science and Open Innovation Agenda») ներդրման ուղղությամբ ԵՄ անդամ և ԱԳ երկրների հետ համատեղ գործողությունների քանակ:
Նպատակ 2.	Գիտելիքների փոխանցման և բաց ինովացիաների զարգացման աջակցություն:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> ՀՀ գիտության, տեխնոլոգիաների և նորարարությունների զերակայությունների համապատասխանեցում ԵՄ միտումներին: ՀՀ գիտության, տեխնոլոգիաների և նորարարությունների զերակայությունների շրջանակներում բաց նորարարական էկոհամակարգերի («Open Innovation Ecosystem») ստեղծման աջակցություն: Գիտության պետական բյուջեի շրջանակներում տնտեսության մասնավոր հատվածի հետ նորարարական ծրագրերի իրականացում՝ համաֆինանսավորման սկզբունքով: Գիտելիքների փոխանցման կենտրոնների ցանցի ձևավորում: Գիտական կազմակերպությունների և բուհերի գիտելիքների փոխանցման կենտրոնների գործունեության արդյունավետության գնահատման

	մեխանիզմների մշակում:
Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ՀՀ գիտության, տեխնոլոգիաների և նորարարությունների զերակայությունները ԵՄ միտումներին համապատասխանեցնելու ծրագրի առկայություն: 2. Բաց նորարարական էկոհամակարգերին մասնակցող գիտական կազմակերպությունների և բուհերի քանակ, գիտական կազմակերպությունների և բուհերի հետ համագործակցող ընկերությունների քանակ: 3. Տնտեսության մասնավոր հատվածի հետ համաֆինանսավորման սկզբունքով իրականացվող նորարարական ծրագրերի քանակ: 4. Գիտելիքների փոխանցման կենտրոնների ցանցի առկայություն: 5. Գիտելիքների փոխանցման կենտրոնների գործունեության արդյունավետության գնահատման չափանիշների առկայություն:
ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ 6: ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ:	
Նպատակ 1.	ՀՀ գիտական հետազոտությունների, մշակումների և նորարարությունների միջազգայնացում երկկողմ համագործակցության մակարդակում:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Երկկողմ հետազոտական և տեխնոլոգիական ծրագրերի իրականացում: 2. Համատեղ կենտրոնների կամ միջազգային կազմակերպությունների մասնաճյուղերի ստեղծում ՀՀ-ում: 3. Գիտական կազմակերպությունների, բուհերի և անհատ գիտնականների միջազգային համագործակցային գործունեության աջակցություն: 4. Պետական բյուջեի ֆինանսավորմամբ իրականացվող դրամաշնորհային մրցութային ծրագրերում օտարերկրյա գիտնականների մասնակցության խրախուսում: 5. Պետական բյուջեի ֆինանսավորմամբ իրականացվող դրամաշնորհային մրցութային ծրագրերին ներկայացված հայտերի փորձաքննության նպատակով միջազգային փորձագետների ընդգրկում:
Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Երկկողմ միջազգային հետազոտական և տեխնոլոգիական ծրագրերի քանակ: 2. Համատեղ կենտրոնների կամ միջազգային կազմակերպությունների մասնաճյուղերի քանակ: 3. Միջազգային գիտական համատեղ հրապարակումների քանակը՝ հանրային հատվածի հազար հետազոտողների հաշվարկով: 4. Պետական դրամաշնորհային մրցութային ծրագրերում օտարերկրյա գիտնականների մասնակցության թվաքանակ: 5. Փորձագետների շտեմարանում միջազգային փորձագետների թվաքանակ:
Նպատակ 2	ԵՄ և ԱԳ ծրագրերի շրջանակում տարածաշրջանային բազմակողմ համագործակցության խթանում:
Միջոցառումներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Բազմակողմ միջազգային հետազոտական և տեխնոլոգիական ծրագրերի իրականացում: 2. Տարածաշրջանային հետազոտական և տեխնոլոգիական ծրագրերի իրականացում: 3. Եվրոպական և այլ միջազգային հետազոտական կազմակերպությունների, խոշորամասշտաբ միջազգային համագործակցությունների մասնակցության աջակցություն:

Գնահատման ցուցանիշներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Բազմակողմ միջազգային հետազոտական և տեխնոլոգիական ծրագրերի քանակ: 2. Տարածաշրջանային հետազոտական և տեխնոլոգիական ծրագրերի քանակ: 3. Միջազգային հետազոտական կազմակերպությունների, խոշորամասշտաբ համագործակցությունների մասնակցության քանակ:
-----------------------	--

IV. ԱՄՓՈՓՈՒՄ

10. ԵՀՏ գերակայությունների շրջանակներում ՀՀ ՀևՄ բնագավառի նպատակների ձեռքբերման արդյունքում հնարավոր կլինի ստեղծել միջազգայնորեն մրցունակ, ԵՀՏ-ում ինտեգրված, գիտության և տեխնոլոգիաների զարգացման ժամանակակից չափանիշներին համապատասխան, հիմնարար և կիրառական գիտական հետազոտություններում գերազանցությունը խթանող, արդյունավետ, կայուն զարգացող և ԵՀՏ-ում խելացի մասնագիտացման տիրույթ ունեցող ազգային գիտահետազոտական համակարգ: